

prof. Stanisław Andrzejewski
Akademia Sztuk Pięknych
w Warszawie

Recenzja dorobku twórczego i rozprawy doktorskiej mgr Ilony Kanclerz, sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki plastyczne, w dyscyplinie sztuki piękne, wszczętym przez Radę Wydziału Sztuki Mediów Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Ocena dorobku twórczego i artystycznego mgr Ilony Kanclerz.

Mgr Ilona Kanclerz urodziła się 04 kwietnia 1969 r. w Katowicach.

Studiowała na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach na Wydziale Nauk Społecznych, gdzie w roku 2011 uzyskała dyplom magistra na kierunku politologia w specjalności dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Należy nadmienić, że mgr Ilona Kanclerz studiowała tam również historię sztuki.

Jest twórczynią multimedialną, posługującą się w swoich poszukiwaniach twórczych narzędziami intermedialnymi. Z racji miejsca urodzenia oraz wszechstronnego wykształcenia w swojej pracy twórczej poszukuje „nowej symboliki regionu rekodując dotychczasowe konteksty i relacje zarówno w sferze społecznej jak i artystycznej”.

Mgr Ilona Kanclerz jest projektantką mody odnoszącą w tej dziedzinie sztuki duże sukcesy zdobywając wiele nagród i wyróżnień, m.in.: Złotej i Srebrnej Pętelki, Złotego Wieszaka przyznawanego przez TVP, Złotej Róży Guzika Farenheita, Srebrnego i Brązowego Listka Figowego, Złotego Laura Umiejętności i Kompetencji. W sumie mgr Ilona Kanclerz otrzymała 16 nagród i wyróżnień co jest wysokim osiągnięciem i dowodem na wysoki poziom pracy twórczej Artystki.

Od 1999 r. pełni funkcje kuratora Ogólnopolskiej Wystawy Debiutów Mody Future oraz jest Członkiem Rady Krawców, Jury Srebrnej Pętelki oraz Oskarów Mody.

Od 2000 r. pracuje w szkolnictwie wyższym m.in. prowadząc wykłady i warsztaty autorskie w Szkole Artystycznego Projektowania Ubioru w Krakowie i na Uniwersytecie Śląskim a także w Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach, gdzie Jej praca dydaktyczna została wyróżniona Nagrodą Rektora w 2012 r.

Mgr Ilona Kanclerz prezentowała swoje prace artystyczne multimedialne na 10 wystawach w kraju i za granicą, z czego 6 dokumentują publikacje z numerem ISBN.

Biorąc pod uwagę liczbę pokazów i prezentacji mody a jest ich 30, Artystkę należy zaliczyć do grona twórców bardzo aktywnych na polu tej dziedziny.

Mgr Ilona Kanclerz brała udział w 15 konferencjach i projektach artystycznych oraz była członkiem 5 jury w dziedzinie mody, z czego ciągle od 2001 do 2017 w Cracov Fashion Awards.

Szczegółowy wykaz osiągnięć dorobku twórczego i artystycznego mgr Ilony Kanclerz znajduje się w załączonym dossier doktorantki.

Znaczenie i zakres społeczny działalności twórczej i wystawienniczej a także pedagogicznej określam jako wysoki.

Ocena części teoretycznej pracy doktorskiej „Przejście” mgr Ilony Kanclerz

Rozprawa doktorska, część teoretyczna składa się z 8 rozdziałów i według tego systemu przeprowadzę analizę i ocenę pracy doktorskiej „Przejście”.

Rozdział I zatytułowany „Konteksty” opisuje w sposób zwięzły historię Górnego Śląska ze szczególnym uwzględnieniem miasta Katowice. Doktorantka wyraźnie podkreśla wyjątkową odrębność kulturową społeczeństwa Katowic i Ślązaków z ich językiem i obyczajami. Ta wyraźna złożoność etniczna i ostre, konfliktogenne różnice społeczne odbijają się w pierwotnej koncepcji dzieła artystycznego jakim jest recenzowana praca doktorska „Przejście”.

Rozdział II „Miejsce działania” wskazuje na ekstremum przejścia podziemnego jako zdehumanizowanego tworu architektonicznego, brutalnego zarówno w formie koncepcji budowlanej, głęboko symbolicznego w akcie sprowadzania ludzi pod ziemię. Wybór miejsca i jego artystyczne opracowanie wskazuje na wysoką wrażliwość doktorantki na kwestie społeczne i wywodzące z tego problemu koncepcje artystyczne.

Treść rozdziału III „Opis działania” w sposób pozbawiony emocji i sentymentalizmów relacjonuje przebieg działania wykazując tym sposobem złożoność skomplikowanego procesu twórczego, w którym celowe, racjonalne przeprowadzenie problemów artystycznych prowadzi do sukcesu finalnego.

W rozdziale IV „Ingerencja w przestrzeń publiczną” mgr Ilona Kanclerz stawia fundamentalne pytania: „...czy jako artystka mam prawo wkroczyć w przestrzeń, którą uznam za potencjalną dla sztuki i społecznego skutku, jaki może ona przynieść? Czy chęć ożywienia przestrzeni publicznej i dyskusji jest wystarczającym uzasadnieniem działań artystycznych?”

Stawiane pytania przez Artystkę są pytaniami, z którymi musi zmierzyć się dzisiaj każdy artysta przekraczający realny lub symboliczny próg swojej pracowni i realizujący swoje koncepcje artystyczne w tzw. przestrzeni publicznej. Jeszcze stosunkowo niedawno pojęcie „sztuka w przestrzeni publicznej” traktowano jako nadużycie wobec sztuk pięknych, rezerwując dla tej sfery piękna specjalnie dla niej wyznaczone miejsca: muzea i galerie, pozostawiając przestrzeń publiczną, owszem, dla dzieł sztuk czystych ale pozostających w funkcji służebnej dla owej przestrzeni. Artystka stwierdza, że dzieło „Przejście” dzięki wyjściu w przestrzeń publiczną było aktywnością prospołeczną, angażującą znajomych, przyjaciół, wolontariuszy i przechodniów: wydarzeniem, w którym zniknęła granica pomiędzy artystycznym a obywatelskim polem inicjatyw. Stało się akcją wspólnej inspiracji pogłębiającej świadomość w zakresie ogółu spraw społecznych ale i najbliższego otoczenia z sąsiedztwa, spraw utozsamianych z regionem, jak również problemów grup społecznych zamieszkałych w przestrzeni miejskiej.

Intermedia to pojęcie stwarzające duże problemy definiującym. Pojęcie obszerne, przekraczające granice, mające nieograniczony zasięg, nieznające podziału na środki wyrazu, wieloznaczne, symboliczne, rzeczywiste, pozostające w sferze abstrakcji lub konkretnego gatunkowego. Podejmując takie wyzwanie programowe Artystka mogła zrealizować swój projekt artystyczny w formie happeningu. Ta forma działania jako uosobienie rewolucyjnego myślenia o sztuce, którego istotą jest obalanie przyzwyczajęń i niszczenie kalk odtwarzających stare; jednym słowem - wolność . Ten stary gatunek sztuki, który niedługo osiągnie wiek stu lat - licząc od dadaistów - w dalszym ciągu jest trudny do zaakceptowania nie tylko przez popolitych odbiorców ale i koneserów sztuki , a także – niestety - sporą grupę artystów.

W rozdziale V w 1 części zatytułowanej „Happening” Autorka obrazowo opisuje dwie młode damy z racji strojów zwane białą i czarną, symbolizujące odchodzącą epokę węgla: to co stare - czarna, biała - nowe. Ale przede wszystkim te dwie postaci symbolizują południową i północną część Katowic, które zarówno łączą jak i dzieli tytułowe Przejście.

W części 2 zatytułowanej „Grafika” mgr Ilona Kanclerz opowiada, że główną rolę w wyborze tego medium spełniła naturalna matryca stworzona przez naturę przed milionami lat: odcisk liścia paproci w węglu. To piękny, poetycki wybór, który jednocześnie Artystka odnosi do współczesnej sztuki Maxa Ernsta i jego eksperymentalnych na ówczesne czasy, ale dziś już popularnych technik odbijania. Sugestywne podkreślenie odniesienia i umiejscowienia swojej sztuki dobitnie świadczy o wysokiej świadomości intelektualnej i artystycznej Artystki.

W częściach 3 i 4 zatytułowanych kolejno „Fotografia, Foto-grafiki”, „Wideo” Autorka opisuje zastosowanie statycznego i ruchomego zapisu dokumentalnego. Mgr Ilona Kanclerz podkreśla rolę wideo jako integralną część dzieła „Przejście”, gdzie struktury wizualne zostały dopełnione odgłosami miasta, jego muzyką mechaniczną, konkretną, dającą wrażenie „wielozmysłowości, bliskości i inkorporacji przechodniów z miastem”.

Wlepki omówione w części 5 były dla Artystki nową techniką. W „Przejściu” zyskały nowe, większe gabaryty i przybrały formę augmentativum w przeciwieństwie do popularnych, klasycznych „deminutivum”.

W rozdziale VI „Interwencje artystyczne” w sposób odpowiedzialny i krytyczny omawia problem egzemplifikacji pomysłów twórczych, można by rzec, Autorka mówi o metafizyce podobieństw twórczych. Pod tajemniczym podtytułem „Tunel / Port / Brama” Artysta omawia podobne ideowo lecz różniące się poprzez mitologię miejsca, czas, ludzi biorących w nim udział.

Rozdział VII „Proces” jest rozbudowaną konkluzją dopełnioną przemyśleniami tworzącymi wyklarowaną syntezę procesu twórczego części praktycznej doktoratu. To odpowiedzialne zadanie, a sugestywne podkreślenie odniesienia i umiejscowienia swojej sztuki wśród współczesnych wydarzeń artystycznych świadczy o wysokim poziomie świadomości artystycznej doktorantki mgr Ilony Kanclerz.

Ocena części praktycznej rozprawy doktorskiej „Przejście”

Intemedialne działanie „Przejście” w formie happeningu autorstwa mgr Ilony Kanclerz odbyło się 24 sierpnia 2015 roku w Katowicach w przestrzeni publicznej przejścia podziemnego pod torowiskiem łączącym ulice Mariacką z Wojewódzką, będącego realnym ale i symbolicznym łącznikiem dwóch części Katowic: południowej z północną. Ten eksperyment badawczy po analizie i wnioskach naukowo – artystycznych stał się materiałem do opracowania rozprawy doktorskiej w części praktycznej jako dzieło intermedialne w postaci instalacji utworzonej ze statycznych obrazów foto – graficznych , ruchomego obrazu – wideo oraz dźwięku. Sama Artystka nadaje sobie rolę demiurga prowadzącego narrację i dyskurs z widzem. To bogata w znaczenia akcja, która uświadamia nową rolę i znaczenie artysty stawiającego się w centrum zdarzenia artystycznego, którego on sam jest scenarzystą i reżyserem.

Dzieło mgr Ilony Kanclerz tworzone w czasie dwóch lat spełnia wymagania dotyczące rozprawy doktorskiej: jest procesem badań i eksperymentów twórczych, głębokich przemyśleń oraz finalnej nowatorskiej realizacji na wysokim poziomie artystycznym.

Konkluzja:

W związku z powyższym, po głębokiej analizie dotychczasowych osiągnięć artystycznych, które uważam za wnoszące indywidualne wartości w rozwój dyscypliny sztuki piękne, stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Ilony kanclerz zatytułowana „Przejście” stanowi indywidualne dokonanie artystyczne o głębokim wydźwięku społecznym i humanistycznym oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydatki w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej.

Warszawa 10 czerwca 2017 r.

prof. Stanisław Andrzejewski

Konkluzja:

W związku z powyższym, po głębokiej analizie dotychczasowych osiągnięć artystycznych, które uważam za wnoszące indywidualne wartości w rozwój dyscypliny sztuki piękne, stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr Ilony Kanclerz zatytułowana „Przejście” stanowi indywidualne dokonanie artystyczne o głębokim wydźwięku społecznym i humanistycznym oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydatki w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej.

Warszawa 10 czerwca 2017 r.

prof. Stanisław Andrzejewski